

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 12 października 2023 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych – Konwencja wykonawcza do układu z Schengen – Artykuł 54 – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuł 50 – Zasada ne bis in idem – Ocena w świetle czynów ujętych w uzasadnieniu wyroku – Ocena w świetle czynów badanych w ramach postępowania przygotowawczego, pominiętych następnie w akcie oskarżenia – Pojęcie „tych samych czynów”

W sprawie C-726/21

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Županijski sud u Puli-Pola (sąd okręgowy w Puli, Chorwacja) postanowieniem z dnia 24 listopada 2021 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 30 listopada 2021 r., w postępowaniu karnym przeciwko:

GR,

HS,

IT,

przy udziale:

Županijsko državno odvjetništvo u Puli-Pola,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Arabadjiev, prezes izby, T. von Danwitz, P.G. Xuereb (sprawozdawca), A. Kumin i I. Ziemele, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Emiliou,

sekretarz: M. Longar, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 11 stycznia 2023 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu GR – J. Grlić, odvjetnik, i B. Wiesinger, Rechtsanwalt,

* Język postępowania: chorwacki

- w imieniu HS – V. Drenški-Lasan, odvjetnica,
- w imieniu Županijsko državno odvjetništvo u Puli-Pola – E. Putigna, odvjetnik,
- w imieniu rządu chorwackiego – G. Vidović Mesarek, w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu austriackiego – A. Posch, J. Schmoll i F. Zeder, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – H. Dockry, M. Mataija i M. Wasmeier, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 23 marca 2023 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 54 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (Dz.U. 2000, L 239, s. 19), podpisanej w Schengen w dniu 19 czerwca 1990 r., która weszła w życie w dniu 26 marca 1995 r. (zwanej dalej „KWUS”), a także art. 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania karnego wszczętego przeciwko GR, HS i IT, którym zarzuca się popełnienie albo podżeganie do popełnienia lub pomocnictwo w popełnieniu w Chorwacji czynów kwalifikowanych jako nadużycie zaufania w ramach transakcji handlowych.

Ramy prawne

Prawo Unii

KWUS

- 3 KWUS została zawarta w celu zapewnienia stosowania Układu między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, podpisanego w Schengen w dniu 14 czerwca 1985 r. (Dz.U. 2000, L 239, s. 13).
- 4 Artykuł 54 KWUS jest ujęty w jej rozdziale 3, zatytułowanym „Stosowanie zasady ne bis in idem”. W myśl tego artykułu:

„Osoba, której proces zakończył się wydaniem prawomocnego wyroku na obszarze jednej umawiającej się strony, nie może być ścigana na obszarze innej umawiającej się strony za ten sam czyn, pod warunkiem że została nałożona i wykonana kara [że w przypadku skazania nałożona kara została już wykonana] lub jest ona w trakcie wykonywania, lub nie może być już wykonana na mocy przepisów prawnych skazującej umawiającej się strony”.

5 Zgodnie z art. 57 ust. 1 i 2 KWUS:

„1. W przypadku gdy umawiająca się strona oskarży osobę o popełnienie przestępstwa, a właściwe władze tej umawiającej się strony mają powody, aby przypuszczać, że oskarżenie dotyczy tych samych czynów, w odniesieniu do których proces danej osoby został ostatecznie zakończony prawomocnym wyrokiem w innej umawiającej się stronie, władze powyższe, jeśli uznają to za stosowne, żądają istotnych informacji od właściwych władz umawiającej się strony, na której terytorium wyrok został wydany.

2. Żądane informacje przekazywane są niezwłocznie oraz są brane pod uwagę przy dalszych działaniach podejmowanych w prowadzonym postępowaniu”.

Prawo chorwackie

6 Artykuł 31 ust. 2 Ustav Republike Hrvatske (konstytucji Republiki Chorwacji) ma następujące brzmienie:

„Nikt nie może być ponownie sądzony ani ścigany karnie za czyn zabroniony, w odniesieniu do którego został już uniewinniony lub skazany prawomocnym orzeczeniem sądu wydanym zgodnie z ustawą”.

7 Artykuł 246 ust. 1 i 2 Kazneni zakon (kodeksu karnego), w brzmieniu mającym zastosowanie do okoliczności faktycznych rozpatrywanych w postępowaniu głównym, kwalifikuje nadużycie zaufania w transakcjach handlowych jako przestępstwo o charakterze gospodarczym.

8 Artykuł 12 ust. 1 Zakon o kaznenom postupku (kodeksu postępowania karnego) przewiduje:

„Nikt nie może być ponownie ścigany karnie za czyn zabroniony, za który już był sądzony i w odniesieniu do którego został wydany prawomocny wyrok sądu”.

Prawo austriackie

9 Paragraf 190 Strafprozessordnung (kodeksu postępowania karnego, zwanego dalej „StPO”), stanowi:

„Prokurator odstępuje od ścigania karnego i umarza postępowanie przygotowawcze, jeżeli:

1. czyn zabroniony będący przedmiotem postępowania przygotowawczego nie podlega karze z mocy prawa lub dalsze ściganie karne podejrzanego byłoby niedopuszczalne ze względów prawnych, lub

2. brak jest podstaw faktycznych dla dalszego prowadzenia postępowania wobec podejrzanego”.

10 Paragraf 193 ust. 2 StPO przewiduje:

„Prokurator może zdecydować o podjęciu na nowo postępowania przygotowawczego zakończonego na podstawie §§ 190 lub 191, pod warunkiem że ściganie karne nie uległo przedawnieniu i że:

1. podejrzany nie został wysłuchany w odniesieniu do tego czynu zabronionego (§§ 164 i 165) i nie zastosowano względem niego żadnego środka przymusu lub

2. pojawiły się lub zostały ujawnione nowe okoliczności faktyczne lub dowody, które, analizowane oddzielnie lub łącznie z innymi wynikami postępowania, mogą stanowić właściwą podstawę do skazania podejrzanego lub do podjęcia działań na podstawie sekcji 11”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 11 W czasie właściwym dla okoliczności faktycznych rozpatrywanych w postępowaniu głównym GR była członkiem zarządu spółek Skiper Hoteli d.o.o. i Interco Umag d.o.o., Umag (zwanej dalej „Interco”), która następnie przekształciła się w INTER Consulting d.o.o. Była ona również współnikiem w spółce Rezidencija Skiper d.o.o. i posiadała udziały w spółce Alterius d.o.o. HS był natomiast prezesem zarządu Interco i posiadał również udziały w spółce Alterius, podczas gdy IT zajmował się szacowaniem wartości nieruchomości.
- 12 W dniu 28 września 2015 r. Županijsko državno odvjetništvo u Puli (prokuratura okręgowa w Puli, Chorwacja, zwana dalej „prokuraturą w Puli”) sporządziła akt oskarżenia przeciwko GR, HS, IT oraz spółce Interco (zwany dalej „chorwackim aktem oskarżenia”). W akcie tym zarzuciła ona, po pierwsze, GR i Interco dopuszczenie się nadużycia zaufania w transakcjach handlowych w rozumieniu art. 246 ust. 1 i 2 chorwackiego kodeksu karnego, w brzmieniu mającym zastosowanie do okoliczności faktycznych rozpatrywanych w postępowaniu głównym, a po drugie, HS i IT odpowiednio podżeganie do popełnienia tego przestępstwa i pomocnictwo w jego popełnieniu.
- 13 Z chorwackiego aktu oskarżenia przytoczonego we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że w okresie od grudnia 2004 r. do czerwca 2006 r. GR i HS podejmowali działania zmierzające do nabycia przez Interco nieruchomości położonych na szeregu sąsiadujących ze sobą działek w gminie Savudrija (Chorwacja), miejscu, w którym Skiper Hoteli planowała realizację przedsięwzięcia nieruchomościowego obejmującego budowę kwater turystycznych. Następnie te same osoby miały działać w tym celu, aby Skiper Hoteli odkupiła te nieruchomości po cenie znacznie wyższej od ceny rynkowej, tak aby Interco uzyskało bezprawną korzyść kosztem Skiper Hoteli.
- 14 W chorwackim akcie oskarżenia wskazano ponadto, że w okresie od listopada 2004 r. do listopada 2005 r. GR i HS mieli również współdziałać celem sprzedania Skiper Hoteli przez GR i inne spółki przez nią reprezentowane udziałów GR i tych innych spółek w spółce Alterius po cenie znacznie wyższej od ceny odpowiadającej ich rzeczywistej wartości, przy czym pierwotnie wniesiony wkład do tej ostatniej spółki obejmował nieruchomości wzniesione na sąsiadujących ze sobą działkach położonych na obszarze gminy Savudrija. W tym zamiarze GR i HS mieli doprowadzić, za pośrednictwem Rezidencija Skiper i przy współudziale IT, do sporządzenia wyceny zawyżającej wartość wspomnianych nieruchomości.

- 15 W wyroku z dnia 5 maja 2016 r. wydanym przez izbę karną sądu odsyłającego, Županijskiego suda u Puli (sądu okręgowego w Puli, Chorwacja), potwierdzone zostały zarzuty chorwackiego aktu oskarżenia.
- 16 Co się tyczy postępowania karnego wszczętego w odniesieniu do tych samych czynów w Austrii, sąd odsyłający wskazuje, że austriackie organy ścigania wszczęły postępowanie karne przeciwko dwóm byłym członkom zarządu Hypo Alpe-Adria-Bank International AG (zwanego dalej „Hypo Alpe Adria Bank”), instytucji bankowej z siedzibą w Austrii, a także przeciwko GR i HS jako współsprawcom działającym z tymi dwoma byłymi członkami zarządu. Zgodnie z aktem oskarżenia sporządzonym przez Staatsanwaltschaft Klagenfurt (prokuraturę w Klagenfurcie, Austria), wniesionym do Landesgericht Klagenfurt (sądu okręgowego w Klagenfurcie, Austria) w dniu 9 stycznia 2015 r. (zwanym dalej „austriackim aktem oskarżenia”), wspomnianym byłym członkom zarządu zarzucono dopuszczenie się nadużycia zaufania w rozumieniu Strafrechtsgesetzbuch (kodeksu karnego) poprzez zatwierdzenie w okresie od września 2002 r. do lipca 2005 r. przyznania Rezidencija Skiper i Skiper Hoteli kredytów na całkowitą kwotę co najmniej 105 mln EUR bez spełnienia wymogów dotyczących wkładu odpowiednich środków własnych i kontroli wykorzystania środków i pomimo, po pierwsze, braku dokumentacji dotyczącej realizacji przedsięwzięć uzasadniającej przyznanie tych kredytów, a po drugie, niewystarczającego charakteru zarówno instrumentów gwarantujących spłatę, jak i zdolności zainteresowanych spółek do spłaty kredytu. Ponadto zarzucono GR i HS, że występując o przyznanie wspomnianych kredytów, podżegali tychże byłych członków zarządu do popełnienia zarzucanego przestępstwa lub przyczyniali się do jego popełnienia.
- 17 Na wniosek HS prokuratura w Klagenfurcie potwierdziła ponadto pismem z dnia 16 lipca 2015 r. skierowanym do jego adwokatów, że w odniesieniu do postępowania karnego wszczętego przeciwko GR i HS sporządzony przez nią akt oskarżenia obejmuje również sprzedaż za nadmiernie wysoką cenę nieruchomości spółce Skiper Hoteli za pośrednictwem spółki Alterius oraz budzącą wątpliwości zapłatę kosztów zarządzania przedsięwzięciem.
- 18 W wyroku wydanym w dniu 3 listopada 2016 r. (zwanym dalej „prawomocnym wyrokiem austriackim”) Landesgericht Klagenfurt (sąd okręgowy w Klagenfurcie) uznał dwóch byłych członków zarządu Hypo Alpe Adria Bank za częściowo winnych popełnienia zarzucanych im czynów i skazał ich za zatwierdzenie jednego z przyznanych Skiper Hoteli kredytów w wysokości ponad 70 mln EUR (zwanego dalej „przedmiotowym kredytem”). Natomiast GR i HS zostali uniewinnieni w odniesieniu do zarzutu, według którego odpowiednio podżegali do popełnienia przestępstw zarzucanych byłym członkom zarządu Hypo Alpe Adria Bank lub przyczyniali się do ich popełnienia. Wyrok ten uprawomocnił się w następstwie oddalenia w dniu 4 marca 2019 r. środka zaskarżenia wniesionego od tego wyroku do Oberster Gerichtshof (sądu najwyższego, Austria).
- 19 Ponadto sąd odsyłający wskazuje, że prokuratura w Puli, prowadząca również postępowanie w sprawie innych czynów zabronionych powiązanych z Hypo Alpe Adria Bank, zwróciła się kilkakrotnie w 2014 r. do prokuratury w Klagenfurcie o potwierdzenie, czy ta ostatnia prowadziła w Austrii postępowanie równoległe do postępowania wszczętego w Chorwacji. W świetle informacji przekazanych przez prokuraturę w Klagenfurcie, co do istoty identycznych z informacjami przedstawionymi później w petitum austriackiego aktu oskarżenia, prokuratura w Puli uznała, że czyny badane przez prokuraturę w Klagenfurcie i Landesgericht Klagenfurt (sąd okręgowy w Klagenfurcie) nie są istotne pod względem prawnym dla kwalifikacji czynu

zabronionego będącego przedmiotem postępowania karnego w sprawie w postępowaniu głównym, nie wykazują związku z okolicznościami faktycznymi opisanymi w chorwackim akcie oskarżenia, a tym samym nie należy ich uważać za już osądzone.

- 20 Sąd odsyłający uściśla, że zgodnie z chorwackim orzecznictwem jedynie czyny ujęte w konkluzjach aktów stanowiących rozstrzygnięcia proceduralne, takich jak sentencja postanowienia o przedstawieniu zarzutów, postanowienia o umorzeniu postępowania, petitum aktu oskarżenia i sentencja orzeczeń mogą mieć charakter prawomocny. Co za tym idzie, w ramach stosowania zasady *ne bis in idem* porównuje się wyłącznie czyny wymienione w takich petitach lub sentencjach aktów stanowiących rozstrzygnięcia proceduralne.
- 21 W tym kontekście sąd odsyłający jest zdania, że w odniesieniu do GR i HS może istnieć „nierozzerwalny związek materialny, przestrzenny i czasowy” pomiędzy, po pierwsze, czynami, o których mowa w petitum chorwackiego aktu oskarżenia, a po drugie, czynami, o których mowa w petitum austriackiego aktu oskarżenia, czynami, o których mowa w sentencji i uzasadnieniu prawomocnego wyroku austriackiego, oraz czynami, w przedmiocie których prokuratura w *Klagenfurcie* prowadziła postępowanie przygotowawcze między innymi w odniesieniu do GR i HS i które następnie zostały pominięte w austriackim akcie oskarżenia.
- 22 Przede wszystkim, jeśli chodzi o istnienie tożsamości tych czynów, sąd odsyłający przypomina, że prawomocny wyrok austriacki uniewinnił HS w odniesieniu do zarzutu, zgodnie z którym w okresie od początku 2002 r. do początku lipca 2005 r. poprzez złożenie wniosku o kredyt i wielokrotne przedkładanie dokumentów na jego poparcie podzegał on dwóch byłych członków zarządu *Hypo Alpe Adria Bank* do popełnienia określonych czynów zabronionych, w szczególności czynu polegającego na przyznaniu przedmiotowego kredytu pomimo braku wystarczającej dokumentacji projektowej oraz przewidywanej zdolności do spłaty kredytu, podczas gdy GR została uniewinniona w odniesieniu do zarzutu, zgodnie z którym w okresie od dnia 9 sierpnia 2003 r. do początku lipca 2005 r. przyczyniała się do popełnienia czynów zabronionych przez te same osoby w zakresie, w jakim jako zarządzająca *Rezidencija Skiper* i *Skiper Hoteli* ubiegała się o przyznanie kredytów, w tym przedmiotowego kredytu, prowadząc w tym celu negocjacje, składając wniosek o kredyt i podpisując umowy kredytu, co miało spowodować powstanie szkody po stronie *Hypo Alpe Adria Bank*. Jak wskazuje sąd odsyłający, w tym względzie z prawomocnego wyroku austriackiego wynika, że przedmiotowy kredyt został wykorzystany przez *Skiper Hoteli* do nabycia nieruchomości i udziałów w spółkach po cenach znacznie przewyższających ceny rynkowe.
- 23 Sąd odsyłający jest zdania, że okoliczności te, przedstawione w sentencji i uzasadnieniu prawomocnego wyroku austriackiego, należy powiązać z postępowaniem przygotowawczym prowadzonym wobec GR i HS przez prokuraturę w *Klagenfurcie* w odniesieniu do innych czynów niż będące przedmiotem austriackiego aktu oskarżenia, od zarzutu popełnienia których zostali oni uniewinnieni w tym wyroku. Mając bowiem na uwadze fakt, że te czyny miały być tożsame z czynami objętymi chorwackim aktem oskarżenia, prokuratura w *Klagenfurcie* badała, czy nieruchomości i udziały w spółkach, które zostały nabyte ze środków pochodzących z przedmiotowego kredytu, zostały zakupione po zbyt wysokiej cenie w trakcie realizacji przedsięwzięcia nieruchomościowego zamierzonego przez *Skiper Hoteli*.
- 24 Co za tym idzie, prokuratura w *Klagenfurcie* prowadziła postępowanie przygotowawcze w przedmiocie tych okoliczności, lecz umorzyła je w odniesieniu do GR i HS. Jak wskazuje sąd odsyłający, prokuratura w *Klagenfurcie* ograniczyła się w tym zakresie do poinformowania GR i HS w drodze powiadomienia, że na podstawie § 190 pkt 2 StPO postępowanie przygotowawcze

w „sprawie spółki Skiper” zostało wobec nich umorzone w odniesieniu do przestępstwa nadużycia zaufania, o którym mowa w § 153 ust. 1 i § 153 ust. 2 austriackiego kodeksu karnego, a tym samym nie zostało ono objęte austriackim aktem oskarżenia, z braku dostatecznych dowodów, w szczególności co do zamiaru wyrządzenia szkody, lub z braku konkretnego i dostatecznego dowodu popełnienia czynu kwalifikowanego przez prawo karne. Tym samym prokuratura w Klagenfurcie miała umorzyć to postępowanie przygotowawcze w odniesieniu do czynów, które nie zostały wyszczególnione w sentencji prawomocnego wyroku austriackiego.

- 25 Następnie, co się tyczy istnienia związku czasowego między czynami, o których mowa w pkt 22 niniejszego wyroku, sąd odsyłający jest zdania, że daty, w których miało miejsce, po pierwsze, przyznanie przedmiotowego kredytu, a po drugie, popełnienie czynów w Chorwacji, częściowo pokrywają się, ponieważ zgodnie z sentencją prawomocnego wyroku austriackiego czyn zabroniony, w odniesieniu do którego GR i HS zostali uniewinnieni, został popełniony w okresie między 2002 r. a lipcem 2005 r., podczas gdy czyny ujęte w chorwackim akcie oskarżenia dotyczą lat 2004–2006. To nakładanie się na siebie odnośnych okresów należałoby w przekonaniu sądu odsyłającego wyjaśnić tym, że przyznanie przedmiotowego kredytu miało w sposób oczywisty poprzedzać czyny popełnione w Chorwacji. Bez owego kredytu nabycie w Chorwacji przez Skiper Hoteli nieruchomości i udziałów w spółkach nie byłoby bowiem możliwe.
- 26 Wreszcie, związek przestrzenny między omawianymi czynami ma w opinii sądu odsyłającego być wykazany przez fakt, że prawomocny wyrok austriacki wskazuje, iż przedmiotowy kredyt był przeznaczony na zakup w Chorwacji nieruchomości i udziałów w spółkach celem realizacji – również w Chorwacji – zamierzonego przez Skiper Hoteli przedsięwzięcia nieruchomościowego.
- 27 W tych okolicznościach Županijski sud u Puli-Pola (sąd okręgowy w Puli) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy przy ocenie naruszenia zasady *ne bis in idem* można porównywać tylko okoliczności faktyczne przytoczone w *petitum* [chorwackiego] aktu oskarżenia [...] z kluczowymi okolicznościami faktycznymi przytoczonymi w *petitum* [austriackiego] aktu oskarżenia [...] oraz w sentencji [prawomocnego wyroku austriackiego],

czy też okoliczności faktyczne przytoczone w *petitum* [chorwackiego] aktu oskarżenia [...] można porównać z okolicznościami faktycznymi przytoczonymi w uzasadnieniu [prawomocnego wyroku austriackiego], jak i tymi będącymi przedmiotem postępowania przygotowawczego prowadzonego przez prokuraturę w Klagenfurcie przeciwko wielu osobom, w szczególności przeciwko GR i HS, które zostały następnie pominięte [w austriackim] akcie oskarżenia [...], (a które to okoliczności faktyczne nie były przytoczone w samym *petitum*)?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

W przedmiocie dopuszczalności

- 28 Rząd austriacki podniósł niedopuszczalność wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym z tego względu, że zadane pytanie jest pozbawione znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym i ma charakter hipotetyczny.

- 29 Rząd ten utrzymuje, że postępowanie karne w Austrii i postępowanie toczące się przed sądem odsyłającym nie są oparte na „tych samych czynach” w rozumieniu art. 54 KWUS, i to niezależnie od tego, czy należałoby dokonać porównania wyłącznie z petitum austriackiego aktu oskarżenia lub sentencją prawomocnego wyroku austriackiego, czy też należałoby przeprowadzić bardziej kompleksową analizę uwzględniającą także uzasadnienie tego wyroku oraz ewentualnie zakres postępowania przygotowawczego, które doprowadziło do wydania tego wyroku.
- 30 Zdaniem rządu austriackiego z porównania z jednej strony petitum austriackiego aktu oskarżenia, a z drugiej strony petitum chorwackiego aktu oskarżenia wynika, że postępowania karne prowadzone w Austrii i w Chorwacji mają różne przedmioty i dotyczą różnych pokrzywdzonych. Za stwierdzeniem tym przemawia także porównanie chorwackiego aktu oskarżenia z uzasadnieniem prawomocnego wyroku austriackiego i postępowaniem przygotowawczym prowadzonym przez prokuraturę w Klagenfurcie w innych sprawach karnych.
- 31 Ściślej rzecz ujmując, rząd austriacki uważa, że przedmiotem postępowania karnego prowadzonego w Austrii było pociągnięcie GR i HS do odpowiedzialności karnej w związku ze szkodą majątkową wyrządzoną Hypo Alpe Adria Bank w wyniku przyznania niespłacalnych kredytów, podczas gdy przedmiotem postępowania karnego prowadzonego w Chorwacji jest pociągnięcie GR i HS do odpowiedzialności karnej w związku ze szkodą majątkową, która miała zostać wyrządzona Skiper Hoteli w wyniku zakupu, po potencjalnie zawyżonych cenach, nieruchomości i udziałów w spółkach znajdujących się w posiadaniu nieruchomości. Ponadto zdaniem tego rządu postępowanie karne prowadzone w Austrii nie mogło dotyczyć czynów, jakich GR mogła potencjalnie dopuścić się wobec Skiper Hoteli ze względu na brak kompetencji austriackich organów w tym zakresie, jako że GR jest obywatelką i rezydentką Chorwacji, a Skiper Hoteli jest spółką zarejestrowaną w Chorwacji.
- 32 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach współpracy pomiędzy Trybunałem i sądami krajowymi ustanowionej w art. 267 TFUE jedynie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za przyszłe orzeczenie sądowe, należy, przy uwzględnieniu szczególnych okoliczności konkretnej sprawy, zarówno ocena niezbędności uzyskania orzeczenia prejudycjalnego dla wydania swojego orzeczenia, jak i ocena znaczenia pytań, z którymi zwraca się on do Trybunału. W związku z tym, jeśli postawione pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia (wyrok z dnia 4 czerwca 2020 r., Kancelaria Medius, C-495/19, EU:C:2020:431, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 33 Wynika z tego, że pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się do Trybunału sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie sąd ten jest odpowiedzialny i którego to ustalenia prawidłowość nie podlega ocenie Trybunału, korzystają z domniemania, że mają znaczenie dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie złożonego przez sąd krajowy wniosku jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wniesiono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na postawione mu pytania (wyrok z dnia 4 czerwca 2020 r., Kancelaria Medius, C-495/19, EU:C:2020:431, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 34 Ponadto Trybunał jest zobowiązany uwzględnić zgodnie z podziałem kompetencji między sądami Unii Europejskiej a sądami krajowymi kontekst faktyczny i prawny, w jaki wpisują się pytania prejudycjalne, w takiej postaci, w jakiej został on opisany w postanowieniu odsyłającym.

W związku z tym, niezależnie od zastrzeżeń wysuniętych przez rząd austriacki w odniesieniu do ustaleń faktycznych dokonanych przez sąd odsyłający, badanie odesłania prejudycjalnego przedstawionego w niniejszej sprawie należy przeprowadzić na podstawie tych ustaleń (zob. analogicznie wyrok z dnia 7 kwietnia 2022 r., Caixabank, C-385/20, EU:C:2022:278, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 35 W niniejszej sprawie sąd odsyłający wychodzi z założenia faktycznego, zgodnie z którym niewykluczone jest, że w odniesieniu do GR i HS może istnieć nierozzerwalny związek materialny, przestrzenny i czasowy pomiędzy czynami, o których mowa w petitum chorwackiego aktu oskarżenia, czynami, o których mowa w petitum austriackiego aktu oskarżenia, czynami, o których mowa w sentencji i uzasadnieniu prawomocnego wyroku austriackiego, oraz czynami, w przedmiocie których prokuratura w Klagenfurcie prowadziła postępowanie przygotowawcze między innymi w odniesieniu do GR i HS i które następnie zostały pominięte w austriackim akcie oskarżenia.
- 36 Ponadto sąd odsyłający jest przekonany, że kwestia ewentualnego uwzględnienia uzasadnienia prawomocnego wyroku austriackiego oraz czynów, w przedmiocie których prokuratura w Klagenfurcie prowadziła postępowanie przygotowawcze w odniesieniu do GR i HS i które następnie zostały pominięte w austriackim akcie oskarżenia, jest rozstrzygająca dla analizy istnienia „nierozzerwalnego związku materialnego, przestrzennego i czasowego” do celów stosowania art. 54 KWUS. Co za tym idzie, wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie jawi się jako hipotetyczny.
- 37 Z powyższego wynika, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

Co do istoty

- 38 Na wstępie należy przypomnieć, że zasada ne bis in idem stanowi podstawową zasadę prawa Unii, która jest obecnie zapisana w art. 50 karty [wyrok z dnia 28 października 2022 r., Generalstaatsanwaltschaft München (Ekstradycja i zasada ne bis in idem), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, pkt 64 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 39 Ponadto zasada ta, zapisana również w art. 54 KWUS, wynika ze wspólnych tradycji konstytucyjnych państw członkowskich. Wykładni tego artykułu należy zatem dokonywać w świetle art. 50 karty, przy czym ów art. 54 zapewnia poszanowanie istoty wspomnianego postanowienia karty [wyrok z dnia 28 października 2022 r., Generalstaatsanwaltschaft München (Ekstradycja i zasada ne bis in idem), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, pkt 65].
- 40 Co za tym idzie, należy przyjąć, że poprzez swoje pytanie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 54 KWUS w związku z art. 50 karty należy interpretować w ten sposób, że przy dokonywaniu oceny poszanowania zasady ne bis in idem należy uwzględnić wyłącznie czyny ujęte w petitum aktu oskarżenia sporządzonego przez właściwe organy innego państwa członkowskiego oraz w sentencji prawomocnego wyroku wydanego w tym państwie członkowskim, czy też należy brać pod uwagę również wszystkie czyny wymienione w uzasadnieniu tego wyroku, w tym takie, w przedmiocie których prowadzone było postępowanie przygotowawcze, lecz które nie zostały ujęte w akcie oskarżenia.

- 41 Mając na uwadze wątpliwości wyrażone przez sąd odsyłający, przedstawione w pkt 20–26 niniejszego wyroku, należy najpierw dokonać wykładni przesłanek ustanowionych w art. 54 KWUS, a następnie udzielić sądowi odsyłającemu wskazówek do celów ich oceny w ramach sporu w postępowaniu głównym.

W przedmiocie art. 54 KWUS

- 42 Sąd odsyłający uzasadnił wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym tym, że zgodnie z chorwacką praktyką sądową, aby dokonać oceny, czy zastosowanie znajduje zasada *ne bis in idem*, sądy chorwackie mogą wziąć pod uwagę jedynie czyny ujęte w konkluzjach aktów stanowiących rozstrzygnięcia proceduralne, takich jak sentencja postanowienia o przedstawieniu zarzutów, postanowienia o umorzeniu postępowania, *petitum* aktu oskarżenia i sentencja orzeczeń. Sąd ten jest tymczasem zdania, że jest możliwe, że czyny ujęte w uzasadnieniu aktów stanowiących rozstrzygnięcia proceduralne pochodzących z innego państwa członkowskiego, a konkretnie z Republiki Austrii, w tym czyny, w przedmiocie których prowadzone było postępowanie przygotowawcze, lecz które nie zostały ujęte w akcie oskarżenia, mogą doprowadzić go do wniosku, że w ramach sporu w postępowaniu głównym ma on do czynienia z „tymi samymi czynami” w rozumieniu art. 54 KWUS.
- 43 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy brać pod uwagę nie tylko jego brzmienie, lecz także kontekst, w jakim został on umieszczony, oraz cele regulacji, której stanowi on część [wyrok z dnia 28 października 2022 r., Generalstaatsanwaltschaft München (Ekstradycja i zasada *ne bis in idem*), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, pkt 67].
- 44 Jak wynika z brzmienia art. 54 KWUS, stoi on na przeszkodzie temu, by dana osoba była ścigana w państwie członkowskim za te same czyny, w odniesieniu do których został już wobec niej wydany prawomocny wyrok w innym państwie członkowskim, pod warunkiem, że w wypadku skazania kara została wykonana lub jest ona w trakcie wykonywania, lub nie może być już wykonana na mocy ustawodawstwa tego ostatniego państwa.
- 45 Tym samym stosowanie zasady *ne bis in idem* zależy od spełnienia podwójnej przesłanki, a mianowicie, po pierwsze, od istnienia wcześniejszego, prawomocnego orzeczenia (przesłanka „bis”), a po drugie, od tożsamości czynów będących przedmiotem wcześniejszego orzeczenia oraz późniejszych postępowań lub późniejszych orzeczeń (przesłanka „idem”) (wyrok z dnia 22 marca 2022 r., *bpost*, C-117/20, EU:C:2022:202, pkt 28).
- 46 W tym względzie należy najpierw zauważyć, że brzmienie art. 54 KWUS nie ustanawia przesłanki dotyczącej elementów, które należy wziąć pod uwagę przy badaniu tego, czy postępowanie toczące się przed sądem państwa członkowskiego dotyczy tych samych czynów co czyny będące przedmiotem wcześniejszego postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem w innym państwie członkowskim.
- 47 Nie można zatem wywieść z brzmienia tego postanowienia, że – w ramach oceny przesłanki „idem” – należałoby brać pod uwagę wyłącznie czyny ujęte w konkluzjach krajowych aktów stanowiących rozstrzygnięcia proceduralne, oraz że uwzględnienie, do celów tej oceny, czynów wymienionych w uzasadnieniu wydanych w innym państwie członkowskim aktów stanowiących rozstrzygnięcia proceduralne powinno być wykluczone.
- 48 Następnie za takim wnioskiem przemawia kontekst tego postanowienia.

- 49 Po pierwsze bowiem, art. 50 karty, w świetle którego należy interpretować art. 54 KWUS, stanowi, że nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary, w odniesieniu do którego zgodnie z ustawą został już uprzednio uniewinniony lub za który został już uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem na terytorium Unii. Tym samym art. 50 karty również nie zawiera konkretnych wskazań co do elementów, jakie należy wziąć pod uwagę w ramach badania przesłanki „idem”, a zatem uwzględnianie czynów ujętych w uzasadnieniu wydanych w innym państwie członkowskim aktów stanowiących rozstrzygnięcia proceduralne nie może zostać z góry wykluczone w ramach takiego badania.
- 50 Po drugie, zgodnie z art. 57 ust. 1 KWUS, w przypadku gdy państwo członkowskie oskarży daną osobę o popełnienie przestępstwa, a właściwe organy tego państwa mają powody, aby przypuszczać, że oskarżenie dotyczy tych samych czynów, w odniesieniu do których proces danej osoby został ostatecznie zakończony prawomocnym wyrokiem w innym państwie członkowskim, owe organy, jeśli uznają to za stosowne, żądają istotnych informacji od właściwych organów państwa członkowskiego, na którego terytorium wyrok został wydany. Artykuł ten w ust. 2 przewiduje, że żądane informacje przekazywane są niezwłocznie oraz są brane pod uwagę przy dalszych działaniach podejmowanych w prowadzonym postępowaniu.
- 51 Artykuł 57 KWUS ustanowił w tym względzie ramy współpracy pozwalające właściwym organom drugiego państwa członkowskiego na zwrócenie się do organów pierwszego państwa członkowskiego o mające znaczenie informacje prawne w celu ustalenia na przykład rzeczywistego charakteru orzeczenia wydanego na terytorium tego pierwszego państwa (zob. podobnie wyrok z dnia 22 grudnia 2008 r., Turanský, C-491/07, EU:C:2008:768, pkt 37).
- 52 Należy stwierdzić, że przytoczone postanowienie wymaga, aby te informacje zostały wzięte pod uwagę przy badaniu ewentualnego naruszenia zasada ne bis in idem. Tymczasem, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 42 opinii, krajowa praktyka sądowa zobowiązująca sąd krajowy do uwzględnienia jedynie informacji zawartych w pewnych konkretnych częściach aktów stanowiących rozstrzygnięcia proceduralne, w niniejszym przypadku w konkluzjach tych aktów, z pominięciem wszelkich innych informacji, jakie ten sąd mógłby otrzymać od organów państwa członkowskiego, do którego zwrócono się o uzyskanie istotnych dla sprawy informacji, nie pozwala na zapewnienie skuteczności (effet utile) art. 57 KWUS.
- 53 Co za tym idzie, odmiennie niż wydaje się przewidywać chorwacka praktyka sądowa, nie można zobowiązać sądu krajowego, takiego jak sąd odsyłający, do uwzględnienia w ramach badania poszanowania zasady ne bis in idem wyrażonej w art. 54 KWUS wyłącznie czynów ujętych w konkluzjach aktów stanowiących rozstrzygnięcia proceduralne wydanych przez inne państwo członkowskie.
- 54 Wreszcie, jedynie taka wykładnia art. 54 KWUS, zgodnie z którą sąd krajowy drugiego państwa członkowskiego powinien brać pod uwagę również czyny ujęte w uzasadnieniu tych aktów oraz wszelkie istotne informacje dotyczące zdarzeń objętych wcześniejszym postępowaniem karnym prowadzonym w pierwszym państwie członkowskim i zakończonym prawomocnym orzeczeniem, pozwala na przedłożenie przedmiotu i celu owego postanowienia ponad aspekty proceduralne lub czysto formalne, które – co więcej – zmieniają się w zależności od państwa członkowskiego, którego dotyczy dana sytuacja, oraz na zagwarantowanie skutecznego stosowania tego artykułu (zob. analogicznie wyrok z dnia 10 marca 2005 r., Miraglia, C-469/03, EU:C:2005:156, pkt 31).

- 55 Wspomniane postanowienie ma bowiem na celu uniknięcie – w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości – sytuacji, gdy osoba, której proces zakończył się wydaniem prawomocnego orzeczenia, jest ścigana za te same czyny na terytorium kilku państw członkowskich, a to w celu zagwarantowania pewności prawa poprzez poszanowanie orzeczeń organów publicznych, które stały się prawomocne, w braku harmonizacji lub zbliżenia przepisów prawa karnego państw członkowskich (wyrok z dnia 29 czerwca 2016 r., Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, pkt 44).
- 56 W tym względzie art. 54 KWUS w sposób konieczny zakłada, że pomiędzy państwami członkowskimi istnieje wzajemne zaufanie co do systemów sądownictwa karnego i że każde z tych państw akceptuje stosowanie prawa karnego obowiązującego w innych państwach członkowskich, nawet jeśli zastosowanie własnego prawa krajowego prowadziłoby do innego rozwiązania. To wzajemne zaufanie wymaga, by odnośne właściwe organy drugiego państwa członkowskiego zaakceptowały prawomocne rozstrzygnięcie wydane na terytorium pierwszego państwa członkowskiego w takiej postaci, w jakiej zostało ono przekazane tym organom [zob. analogicznie wyrok z dnia 28 października 2022 r., Generalstaatsanwaltschaft München (Ekstradycja i zasada ne bis in idem), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, pkt 93].
- 57 Niemniej rzeczone wzajemne zaufanie może prawidłowo funkcjonować wyłącznie w sytuacji, gdy drugie państwo członkowskie jest w stanie – na podstawie dokumentów przekazanych przez pierwsze państwo członkowskie – upewnić się, że po pierwsze, dane rozstrzygnięcie właściwych organów tego pierwszego państwa członkowskiego stanowi rzeczywiście prawomocne rozstrzygnięcie i że, po drugie, czyny stanowiące przedmiot tego rozstrzygnięcia można uznać za „te same czyny” (zob. analogicznie wyrok z dnia 29 czerwca 2016 r., Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, pkt 52).
- 58 Wynika z tego, że przy dokonywaniu oceny poszanowania zasady ne bis in idem wyrażonej w art. 54 KWUS sąd krajowy drugiego państwa członkowskiego, taki jak sąd odsyłający, powinien uwzględnić nie tylko czyny ujęte w konkluzjach aktów stanowiących rozstrzygnięcia proceduralne przekazanych przez pierwsze państwo członkowskie, ale również czyny ujęte w uzasadnieniu tych aktów oraz wszelkie istotne informacje dotyczące zdarzeń objętych wcześniejszym postępowaniem karnym prowadzonym w pierwszym państwie członkowskim i zakończonym prawomocnym orzeczeniem.

W przedmiocie przesłanek „bis” i „idem”

- 59 Aby udzielić sądowi odsyłającemu możliwie najbardziej pomocnej odpowiedzi, należy jeszcze zbadać – w oparciu o akta znajdujące się w posiadaniu Trybunału i z zastrzeżeniem odpowiednich weryfikacji, których przeprowadzenie należy do sądu odsyłającego – czy w ramach stosowania zasady ne bis in idem istnieje w niniejszej sprawie, jak wynika z orzecznictwa przytoczonego w pkt 45 niniejszego wyroku, po pierwsze, wcześniejsze prawomocne orzeczenie (przesłanka „bis”), a po drugie, czy te same czyny są objęte wcześniejszym orzeczeniem oraz późniejszym ściganiem lub późniejszymi orzeczeniami (przesłanka „idem”).
- 60 Jeśli chodzi o przesłankę „bis”, aby daną osobę można było uznać za osobę, której „sprawa zakończyła się wydaniem prawomocnego orzeczenia” w odniesieniu do zarzuconych jej czynów w rozumieniu art. 54 KWUS, konieczne jest, w pierwszej kolejności, by prawo oskarżyciela publicznego do oskarżania definitywnie wygasło (wyrok z dnia 29 czerwca 2016 r., Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 61 Oceny tej pierwszej przesłanki należy dokonywać na podstawie prawa państwa członkowskiego, w którym wydano rozpatrywane rozstrzygnięcie karne. Orzeczenie, które – zgodnie z prawem państwa członkowskiego, w którym wszczęto postępowanie karne przeciwko danej osobie – nie powoduje ostatecznego wygaśnięcia prawa oskarżyciela publicznego do oskarżania na poziomie krajowym, nie może bowiem co do zasady stanowić przeszkody procesowej uniemożliwiającej ewentualne wszczęcie lub prowadzenie postępowania karnego przeciwko tej osobie i w przedmiocie tych samych czynów w innym państwie członkowskim (wyrok z dnia 29 czerwca 2016 r., Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 62 W niniejszej sprawie, co się tyczy prawomocnego wyroku austriackiego, sąd odsyłający wskazał, że na mocy prawa austriackiego takie orzeczenie korzysta z powagi rzeczy osądzonej i stoi na przeszkodzie wszczęciu nowego postępowania w odniesieniu do tych samych czynów, a rząd austriacki nie zaprzeczył temu stwierdzeniu w uwagach na piśmie ani w toku rozprawy przed Trybunałem. Należy z tego wywieść, że ów wyrok powoduje ostateczne wygaśnięcie w tym państwie członkowskim prawa oskarżyciela publicznego do oskarżania GR i HS, jako że zostali oni uniewinnieni w odniesieniu do zarzutów podżegania lub przyczyniania się do popełnienia czynów zabronionych zarzucanych byłym członkom zarządu Hypo Alpe Adria Bank.
- 63 Niemniej do sądu odsyłającego należy zbadanie, w razie potrzeby w ramach mechanizmu współpracy przewidzianego w art. 57 KWUS, czy prawomocny wyrok austriacki ma taki właśnie skutek.
- 64 Jeśli chodzi o decyzję prokuratury w Klagenfurcie, by umorzyć częściowo, na mocy § 190 pkt 2 StPO, z braku dostatecznych dowodów, postępowanie przygotowawcze prowadzone między innymi wobec GR i HS w przedmiocie nadużycia zaufania, należy stwierdzić, po pierwsze, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie wyjaśnia charakteru prawnego tej decyzji.
- 65 Po drugie, należy przypomnieć, że art. 54 KWUS, którego celem jest zapewnienie, by nikt nie był ścigany za te same czyny w kilku państwach członkowskich z powodu korzystania z prawa do swobodnego przemieszczania się, może skutecznie przyczyniać się do pełnego osiągnięcia tego celu jedynie wówczas, gdy ma również zastosowanie do decyzji kończących w sposób ostateczny postępowanie karne w państwie członkowskim, nawet jeśli decyzje takie podejmowane są bez udziału sądu i nie przyjmują formy orzeczenia organu sądowego (wyrok z dnia 11 lutego 2003 r., Gözütok et Brügge, C-187/01 i C-385/01, EU:C:2003:87, pkt 38).
- 66 W tym względzie do sądu odsyłającego należy zbadanie, w razie potrzeby w ramach mechanizmu współpracy przewidzianego w art. 57 KWUS, czy taka decyzja prokuratury w Klagenfurcie, przyjęta na podstawie § 190 pkt 2 StPO, powoduje ostateczne wygaśnięcie prawa oskarżyciela publicznego do oskarżania w Austrii.
- 67 W celu ustalenia, czy decyzja prokuratora o częściowym umorzeniu postępowania przygotowawczego z braku dostatecznych dowodów, taka jak w sprawie w postępowaniu głównym, stanowi wydanie prawomocnego wyroku wobec określonej osoby w rozumieniu art. 54 KWUS, należy – w drugiej kolejności – upewnić się, że decyzja ta została wydana po dokonaniu analizy sprawy co do istoty (zob. analogicznie wyrok z dnia 29 czerwca 2016 r., Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 68 W tym względie Trybunał orzekł, że orzeczenie organu sądowego państwa członkowskiego, na mocy którego oskarżony został prawomocnie uniewinniony z powodu braku dostatecznych dowodów, należy uważać za oparte na takiej analizie (wyrok z dnia 5 czerwca 2014 r., M, C-398/12, EU:C:2014:1057, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 69 W niniejszej sprawie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że w Austrii było wobec GR i HS prowadzone postępowanie przygotowawcze w odniesieniu do czynów innych niż czyny, które zostały ostatecznie przedstawione w austriackim akcie oskarżenia. W tym względie, jak wynika z pkt 24 niniejszego wyroku, prokuratura w Klagenfurcie ograniczyła się w tej kwestii do poinformowania GR i HS, że na podstawie § 190 pkt 2 StPO postępowanie przygotowawcze w „sprawie spółki Skiper” zostało wobec nich umorzone w odniesieniu do przestępstwa nadużycia zaufania, o którym mowa w § 153 ust. 1 i § 153 ust. 2 austriackiego kodeksu karnego, a przestępstwo to nie zostało zatem objęte austriackim aktem oskarżenia, z braku dostatecznych dowodów, w szczególności co do zamiaru wyrządzenia szkody, lub z braku konkretnego i dostatecznego dowodu popełnienia czynu kwalifikowanego przez prawo karne. Tym samym prokuratura w Klagenfurcie miała umorzyć to postępowanie w odniesieniu do czynów, które nie zostały wyszczególnione w sentencji prawomocnego wyroku austriackiego.
- 70 W tym względie, aby decyzję prokuratora o częściowym umorzeniu postępowania przygotowawczego z braku dostatecznych dowodów, wydaną w wyniku postępowania, w toku którego zostały zebrane i rozpatrzone różne środki dowodowe, można było uznać za wydaną w następstwie dokonania analizy co do istoty, konieczne jest, aby ta decyzja zawierała ostateczne rozstrzygnięcie w przedmiocie niewystarczającego charakteru tych dowodów i wyłączała jakąkolwiek możliwość ponownego otwarcia postępowania na podstawie tego samego łańcucha poszlak (zob. podobnie wyrok z dnia 5 czerwca 2014 r., M, C-398/12, EU:C:2014:1057, pkt 30). W niniejszej sprawie, mając na uwadze braki w informacjach znajdujących się w posiadaniu Trybunału w tym zakresie, do sądu odsyłającego należy zbadanie, czy tak właśnie jest w sprawie postępowaniu głównym.
- 71 Co się tyczy przesłanki „idem”, którą należy rozpatrywać w świetle orzecznictwa przytoczonego w pkt 38 i 39 niniejszego wyroku, z samej treści art. 50 karty wynika, że zabrania on ponownego sądenia lub karania w postępowaniu karnym tej samej osoby za to samo przestępstwo [wyrok z dnia 23 marca 2023 r., Generalstaatsanwaltschaft Bamberg (Wyjątek od zasady ne bis in idem), C-365/21, EU:C:2023:236, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 72 W tym względie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału właściwym kryterium dla oceny istnienia tego samego czynu zabronionego w rozumieniu art. 50 karty jest kryterium tożsamości zdarzenia, rozumianego jako istnienie całości, na którą składają się nierozzerwalnie ze sobą związane konkretne okoliczności, które doprowadziły do prawomocnego uniewinnienia lub skazania danej osoby. Artykuł ten zakazuje zatem nakładania za tożsame czyny kilku sankcji o charakterze karnym po zakończeniu różnych wszczętych w tym celu postępowań [wyrok z dnia 23 marca 2023 r., Generalstaatsanwaltschaft Bamberg (Wyjątek od zasady ne bis in idem), C-365/21, EU:C:2023:236, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 73 Ponadto z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika również, że kwalifikacja prawna czynu w prawie krajowym i chroniony interes prawny nie są istotne do celów stwierdzenia tożsamości czynu, ponieważ zakres ochrony przyznanej w art. 50 karty nie może być różny w zależności od

państwa członkowskiego [wyrok z dnia 23 marca 2023 r., Generalstaatsanwaltschaft Bamberg (Wyjątek od zasady ne bis in idem), C-365/21, EU:C:2023:236, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo].

- 74 W tym względzie należy uściślić, że z przesłanki „idem” wynika wymóg, by zdarzenia były tożsame. Zasada ne bis in idem nie znajduje zatem zastosowania, w przypadku gdy rozpatrywane czyny są nie tożsame, lecz jedynie podobne [wyrok z dnia 23 marca 2023 r., Generalstaatsanwaltschaft Bamberg (Wyjątek od zasady ne bis in idem), C-365/21, EU:C:2023:236, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 75 Przez tożsamość zdarzenia rozumie się bowiem całość, na którą składają się konkretne okoliczności wynikające z wydarzeń, które są co do istoty te same, ponieważ odnoszą się do tego samego sprawcy i są ze sobą nierozzerwalnie związane w czasie i przestrzeni [wyrok z dnia 23 marca 2023 r., Generalstaatsanwaltschaft Bamberg (Wyjątek od zasady ne bis in idem), C-365/21, EU:C:2023:236, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 76 Jeżeli natomiast zdarzenie nie stanowi takiej całości, Trybunał orzekł już, że samo ustalenie przez sąd, przed którym toczy się drugie postępowanie, że domniemany sprawca tego zdarzenia działał z tym samym przestępnym zamiarem, nie jest wystarczające do stwierdzenia, że istnieje zespół konkretnych okoliczności nierozzerwalnie ze sobą związanych, wchodzący w zakres pojęcia „tego samego czynu” w rozumieniu art. 54 KWUS (wyrok z dnia 18 lipca 2007 r., Kraaijenbrink, C-367/05, EU:C:2007:444, pkt 29).
- 77 W niniejszej sprawie, po pierwsze, z postanowienia odsyłającego wynika, że chorwacki akt oskarżenia obejmuje czyny, które GR i HS mieli popełnić w latach 2004–2006. Po drugie, sąd odsyłający podkreśla, że postępowanie przygotowawcze w sprawie karnej prowadzone wobec GR i HS w Austrii, które zostało zakończone przez prokuraturę w Klagenfurcie, dotyczyło zdarzeń, które miały miejsce w okresie między 2002 r. a lipcem 2005 r. i które są tożsame ze zdarzeniami objętymi chorwackim aktem oskarżenia. Sąd ten wskazuje zatem, że owo postępowanie przygotowawcze dotyczyło w części czynów będących przedmiotem chorwackiego aktu oskarżenia, co znajdowałoby wyjaśnienie w okoliczności, że przyznanie przedmiotowego kredytu w Austrii poprzedzało czyny popełnione w Chorwacji. Bez uzyskania owego kredytu nabycie w Chorwacji nieruchomości i udziałów w spółkach nie byłoby bowiem możliwe.
- 78 Zadane pytanie opiera się tymczasem na założeniu, zgodnie z którym czyny ujęte w chorwackim akcie oskarżenia są tymi samymi czynami co czyny będące przedmiotem prawomocnego wyroku austriackiego, jeżeli należałoby również uwzględnić uzasadnienie aktów stanowiących rozstrzygnięcia proceduralne przyjętych w Austrii.
- 79 W tym względzie to do sądu odsyłającego, który jako jedyny jest właściwy w tym zakresie, należy rozstrzygnięcie, czy czyny będące przedmiotem chorwackiego aktu oskarżenia są tymi samymi czynami co czyny prawomocnie osądzone w Austrii. Niemniej Trybunał może dostarczyć temu sądowi wskazówek w zakresie wykładni prawa Unii odnośnie do oceny tożsamości tych czynów [zob. analogicznie wyrok z dnia 23 marca 2023 r., Generalstaatsanwaltschaft Bamberg (Wyjątek od zasady ne bis in idem), C-365/21, EU:C:2023:236, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 80 W tym celu, po pierwsze, z pkt 58 niniejszego wyroku wynika, że sąd odsyłający powinien w ramach badania przesłanki „idem” uwzględnić nie tylko czyny ujęte w konkluzjach aktów stanowiących rozstrzygnięcia proceduralne przekazanych przez pierwsze państwo członkowskie,

ale również czyny ujęte w uzasadnieniu tych aktów oraz wszelkie istotne informacje dotyczące zdarzeń objętych wcześniejszym postępowaniem karnym prowadzonym w pierwszym państwie członkowskim i zakończonym prawomocnym orzeczeniem.

- 81 Po drugie, zasada *ne bis in idem* nie może obejmować ewentualnych czynów zabronionych, które wprawdzie zostały popełnione w tym samym okresie co czyny będące przedmiotem prawomocnego orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim, ale dotyczą zdarzeń innych niż te, które są przedmiotem tego orzeczenia [zob. analogicznie wyrok z dnia 28 października 2022 r., *Generalstaatsanwaltschaft München* (Ekstradycja i zasada *ne bis in idem*), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, pkt 135 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 82 W tym względzie to do sądu odsyłającego należy zbadanie, w oparciu o ocenę całokształtu istotnych dla sprawy okoliczności, czy prawomocny wyrok austriacki i ewentualna ostateczna decyzja prokuratury w *Klagenfurcie* o umorzeniu postępowania przygotowawczego w „sprawie spółki Skiper” dotyczyły, po pierwsze, czynów powodujących szkodę majątkową, jaką GR i HS mieli wyrządzić Skiper Hoteli w wyniku zakupu działek po zawyżonych cenach, a po drugie, tego samego okresu działania przestępczego co okres objęty chorwackim aktem oskarżenia.
- 83 Jeżeli w wyniku przeprowadzenia tego badania okaże się, że tak nie jest, sąd ten powinien stwierdzić, że toczące się przed nim postępowanie nie dotyczy tych samych czynów co czyny, w przedmiocie których wydane zostały prawomocny wyrok austriacki i ewentualna ostateczna decyzja prokuratury w *Klagenfurcie*, a tym samym zasada *ne bis in idem* w rozumieniu art. 54 KWUS w związku z art. 50 karty nie stanie na przeszkodzie nowym postępowaniom karnym.
- 84 Jeżeli natomiast sąd odsyłający miałby uznać, że prawomocny wyrok austriacki i ewentualna ostateczna decyzja prokuratury w *Klagenfurcie* skazały lub uniewinniły GR i HS w odniesieniu do czynów tożsamyh z czynami będącymi przedmiotem chorwackiego postępowania karnego, sąd ten powinien stwierdzić, że toczące się przed nim postępowanie dotyczy tych samych czynów co czyny leżące u podstaw owego prawomocnego wyroku lub owej ewentualnej ostatecznej decyzji. Taka wielość postępowań, a w stosownym przypadku także sankcji, byłaby sprzeczna z zasadą *ne bis in idem* w rozumieniu art. 54 KWUS w związku z art. 50 karty.
- 85 Mając na uwadze całość powyższych rozważań, na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że art. 54 KWUS w związku z art. 50 karty należy interpretować w ten sposób, że przy dokonywaniu oceny poszanowania zasady *ne bis in idem* należy uwzględnić nie tylko czyny ujęte w *petitum* aktu oskarżenia sporządzonego przez właściwe organy innego państwa członkowskiego oraz w sentencji prawomocnego wyroku wydanego w tym państwie członkowskim, ale również czyny wymienione w uzasadnieniu tego wyroku, oraz te, w przedmiocie których prowadzone było postępowanie przygotowawcze, lecz które nie zostały ujęte w akcie oskarżenia, oraz wszelkie istotne informacje dotyczące zdarzeń objętych wcześniejszym postępowaniem karnym prowadzonym w tym innym państwie członkowskim i zakończonym prawomocnym orzeczeniem.

W przedmiocie kosztów

- 86 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 54 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, podpisanej w Schengen w dniu 19 czerwca 1990 r., która weszła w życie w dniu 26 marca 1995 r., w świetle art. 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej

należy interpretować w ten sposób, że:

przy dokonywaniu oceny poszanowania zasady ne bis in idem należy uwzględnić nie tylko czyny ujęte w petitum aktu oskarżenia sporządzonego przez właściwe organy innego państwa członkowskiego oraz w sentencji prawomocnego wyroku wydanego w tym państwie członkowskim, ale również czyny wymienione w uzasadnieniu tego wyroku, oraz te, w przedmiocie których prowadzone było postępowanie przygotowawcze, lecz które nie zostały ujęte w akcie oskarżenia, oraz wszelkie istotne informacje dotyczące zdarzeń objętych wcześniejszym postępowaniem karnym prowadzonym w tym innym państwie członkowskim i zakończonym prawomocnym orzeczeniem.

Podpisy